

&

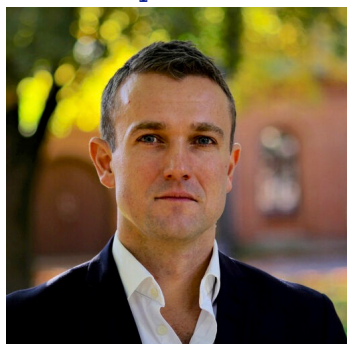

presenterer:

Balansekunsten mellom utøverens eget uttrykksbehov, overordnede kunstneriske visjoner og verden utenfor. Hva er de etiske og politiske implikasjonene ved musikkutøvelse, herunder sang?

Kveldens panel:

Mattias Gillebo

Njål Sparbo

Henrik Holm

Mattias Gillebo: Å synge virkelighet? Etiske og språklige perspektiv på hva som skjer i stemmen

Njål Sparbo: Fri fra å formidle – psykofysiske løsrivelser fra sangboblen

Henrik Holm: Å være stemt, få en stemme, og å stemme – filosofiske perspektiver

Kveldens moderator:
Åshild Kyvik Bauge

Om kveldens tema

Debatten om musikkens evne til å formidle mer enn nettopp musikken i seg selv, er like gammel som musikkhistorien. Noen store komponister har gått i kamp for den absolutte musikken, mens andre har viet livet sitt til å insistere på at den har, eller bør ha et program.

Begge ståsteder er valide; Musikk er uomtvistelig en sammenstilling av toner og pauser, og toner et gitt antall jevne svingninger per sekund. At vi «hører en mening» er høyst sannsynlig bare resultatet av at noen har fortalt oss at det er sånn. Men uavhengig av det, kan vi virkelig isolere oss fra alt vi har opplevd, erfart og lært? Eller den felles kodeforståelsen vi har? Og skiller det seg vesentlig fra annen kunnskap? Som farger; At det røde er rødt, og det blå blått? Egentlig er det jo bare lys, men de fleste av oss ser det lyset noenlunde likt, og sammen har vi gitt det en definisjon.

Så er det følelsene våre. De fleste vil nok hevde at de i aller høyeste grad er til stede når vi skaper det vi definerer som musikk. Men hva med meninger? Lar de seg også noenlunde objektivt omsette til musikk? Eller er det bare teksten som kan formidle dem – dette fantastiske redskapet vi som lever av å bruke stemmen er så heldige å ha tilgang til. Instrumentalister har ikke den fordel. De må klare seg med referansene. Kodene. Følelsene. Men har ikke ofte meninger også et innslag av disse følelsene? Er vi egentlig i tvil om hva Sæverud mente om den tyske okkupasjonen når vi hører «Kjempeviseslåttene»? «Men da må du vite konteksten», vil den som snakker på vegne av den absolutte musikken si. «Er du sikker på det?» parerer programmusikeren. «Kanskje skjønner man ikke helt spesifikt at Sæverud så tyskerbrakkene, og kjente raseriet stige, men man skjønner følelsen. Sinnet. Frustrasjonen. Protesten.»

I en verden som den vi lever i akkurat nå føles det riktig og viktig å bruke stemmen i mer enn en forstand. Protestsangeren har aldri vært i tvil. Når Victor Jara, Pete Seeger eller Joan Baez gikk på scenen, var de tydelige på hva musikken skulle brukes til; Formidle eget budskap. Men hva med den som ikke selv bestemmer program, innhold og tolkning? Hva med skuespilleren, musikkteaterutøveren eller operasangeren som i en produksjon er prisgitt ikke bare opphavspersonen(e), men også et kunstnerisk team? Vi snakker så fagert om hvor viktig det er å tilføre noe av seg selv, og hva angår det emosjonelle, er nok det sant. Men i hvilken grad er det egentlig plass til egne tanker og meninger? Er scenekunstneren bare et passivt medium, eller er det å kunne bruke egen stemme også i overført betydning noe hen skal/bør kunne forlange å få gjøre? Tilføre noe subjektivt, noe som handler om mer enn ekthet, noe som berører vårt forhold til det der ute – til virkeligheten.

Om kveldens paneldeltakere

Mathias Gillebo er utdannet operasanger (tenor) og teolog fra henholdsvis Norges Musikkhøgskole, KhiO/Operahøgskolen, UiO og Menighetsfakultetet.

Ved siden en betydelig karriere innen det kirkemusikalske feltet der han er en etterspurt solist i oratorier, pasjoner og messer, har han gjort flere roller ved DNO, en rekke Lied- og romansekonserter, samt flere plateinnspillinger. Mattias virker også som prest i Den norske kirke, og er dessuten seniorrådgiver for kirkemusikk og kultur i Kirkerådet. I 2024 tok han sin doktorgrad i oppføringspraksis, ved Norges musikkhøgskole, og det er doktoravhandlingen «To sing reality. Singing as Ethical Demand and Political Discourse» som har dannet utgangspunktet for denne kveldens tematikk.

Njål Sparbo har markert seg som en av Norges mest aktive og allsidige sangere, med et repertoar som spenner over opera, romanser, kirkemusikk, og samtidsmusikk, og med solistoppgaver for alle større kor og orkestre i Norge, samt opptredener over hele verden. Han har mottatt en rekke stipendier og priser, bl.a. Kirsten Flagstads pris, og Griegprisen, og gjort flere titalls plateinnspillinger, herunder antologien "Norwegian Songs».

Njål har forsket på norsk sangrepertoar, vært med i forskningsgruppene "Den tenkende musiker - tolkning som medskapende prosess" ved NMH, og "(Un-) settling Sites and Styles: Performers in Search of New Expressive Means" ved UiB. Som stipendiat ved KhiO gjennomførte han forskningsprosjektet "Å synge på scenen - med en psykofysisk tilnærming"

Njål er førsteamanuensis i klassisk sang og musikkdramatikk ved UiB der han underviser scenekunstnere i sang og psykofysisk tilstedeværelse. Han holder også foredrag, mesterklasser og seminarer mm.

Henrik Holm er førsteamanuensis i pedagogikk på Institutt for estetiske fag, ved OsloMet, og professor i filosofi ved Steinerhøgskolen, hvor han tidligere også arbeidet som forskningsleder. Han har doktorgrad i filosofi (Teknisk Universitet Dresden 2010) og doktorgrad i musikk (NMH 2017), og er utdannet filosof, teolog og musikkviter fra Kunstuniversitetet i Berlin og Humboldt-Universitetet i Berlin. Han har publisert en rekke bøker – vitenskapelige og populærvitenskapelige – på norsk, tysk og engelsk innenfor filosofi, musikk, litteratur og pedagogikk. Senere utgivelser på norsk er bl.a. Ved livets slutt. Filosofiske perspektiver (Gyldendal Norsk forlag 2019), Musikkfilosofiske tekster (sammen med Øivind Varkøy, Cappelen Damm Akademisk). For tiden holder han på med bokprosjekter om Nietzsche og fortvilelse (på tysk, sammen med Christina Kast, Nomos Verlag) og en monografi i pedagogikk om lærerens arbeid med seg selv (på engelsk, sammen med Lise Lotte Ågedal, Nomos Verlag). Han er leder av Norsk musikkforskerlag.